

**Stanowisko Pozarządowych Organizacji Ekologicznych
w sprawie pakietu o gospodarce o obiegu zamkniętym
i możliwości jego zrealizowania przez Polskę.**

Czerwiec, 2016 r.

Niżej podpisane Pozarządowe Organizacje Ekologiczne (POE) wyrażają poparcie dla przedstawionego w dn. 2 grudnia 2015 r. przez Komisję Europejską pakietu o gospodarce o obiegu zamkniętym.

Nie wszystkie rozwiązania zaproponowane w pakiecie spełniają nasze oczekiwania, jednak uważamy, że wyznacza on właściwy kierunek dla ochrony zasobów, zmniejszenia materiału– i energochłonności gospodarki oraz stworzenia nowych miejsc pracy. Popieramy propozycje uszczegółowienia i udoskonalenia rozwiązań prawnych pakietu wyrażonych w stanowisku European Environmental Bureau: <http://makesourcescount.eu/wp-content/uploads/2016/05/Stanowisko-EEB-wobec-pakietu-gospodarki-o-obiegu-zamknietym.pdf>

Zwracamy się do rządu Polski aby wspierał wprowadzenie ambitnych celów gospodarki o obiegu zamkniętym, z korzyścią dla kraju, jak i całej Unii Europejskiej.

Aby możliwe było przygotowanie Polski na wprowadzenie pakietu gospodarki o obiegu zamkniętym należy:

1. W ustawie o odpadach:

- odejść od tworzenia RIPOK i PRIPOK i obowiązku dostarczania do nich zmieszanych/resztkowych odpadów komunalnych na rzecz swobodnego wyboru przez gminę instalacji spełniającej kryteria BAT i pozwalającej na wypełnienie obowiązków ustawowych – m.in. poziomu odzysku i recyklingu odpadów. Obecne rozwiązanie, stosowane przez nie metody oraz kryteria ilościowe będą stanowić barierę dla osiągnięcia celów proponowanych przez pakiet gospodarki o obiegu zamkniętym;
- zgodnie z wprowadzanymi rozwiązaniami unijnymi, odejść od wskazywania konkretnych/dominujących metod przetwarzania i unieszkodliwiania odpadów na rzecz ich wyboru w oparciu o spełnienie kryteriów BAT;
- dla operatorów instalacji do przetwarzania odpadów wprowadzić obowiązek identyfikacji i raportowania do centralnej bazy produktów i opakowań, które nie poddają się recyklingowi ze względu na ich właściwości i/lub skład chemiczny. W oparciu o analizę zgromadzonych danych określano by produkty obciążane wyższą opłatą produktową – co w konsekwencji mogłoby doprowadzić do ich przeprojektowania lub wycofania z rynku.

2. Wprowadzić zmiany w ustawie o utrzymaniu porządku w gminach tak, aby wspierać selektywną zbiórkę odpadów u źródła:
- wprowadzić obowiązek selektywnej zbiórki u źródła, w tym przede wszystkim oddzielnego zbierania odpadów ulegających biodegradacji (20 01 08, 20 01 38, 20 02 01, 20 03 02);
 - wydać rozporządzenie w sprawie minimalnych standardów selektywnej zbiórki odpadów, które ujednolici stosowane kody kolorystyczne, sposoby zbierania poszczególnych rodzajów odpadów oraz zasady tworzenia Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych;
 - wprowadzić możliwość stosowania przez samorząd opłaty za wytwarzane odpady przez mieszkańców w formie PAYT (płacisz za tyle, ile wytwarzasz), co skutecznie będzie zachęcać do zmniejszenia ilości odpadów niesegregowanych/resztkowych;
 - znacząco zwiększyć kary za (a) brak segregacji odpadów; (b) pozbywanie się odpadów w miejscach do tego nie przeznaczonych;
 - wprowadzić rozliczanie gmin z osiągniętych poziomów recyklingu poprzez udokumentowanie sprzedaży surowców w formie karty przekazania odpadów i faktury VAT;
 - po 2020 roku odejść od obowiązku dostarczania zmieszanych/resztkowych odpadów komunalnych do RIPOK i PRIPOK, na rzecz swobodnego wyboru przez gminy instalacji spełniającej kryteria BAT¹.
3. W ustawie o opakowaniach i wydanych do niej rozporządzeń:
- wprowadzić zachęty ekonomiczne dla stosowania opakowań wielokrotnego użytku;
 - wprowadzić podwyższone stawki opłaty produktowej dla opakowań nie nadających się do recyklingu
 - objąć opłatą produktową opakowania po produktach leczniczych, jak to ma miejsce we wszystkich innych krajach członkowskich UE;
 - sprecyzować, które źródła pochodzenia odpadów opakowaniowych zaliczane są do wypełnienia obowiązku odzysku i recyklingu – gospodarstwa domowe, handel, przemysł.
4. Zmienić rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 16 lipca 2015 r. w sprawie dopuszczania odpadów do składowania na składowiskach²:
- nasze pełne stanowisko zostało wyrażone w dokumencie: http://www.otzo.most.org.pl/zwe/zakaz_skladowania_rozporzadzenie_MG_list.pdf. Uważamy, że przy obecnym sposobie gospodarowania odpadami komunalnymi

¹ Okres dostosowawczy powinien pozwolić wypełnić wymagania związane z dofinansowaniem powstałych instalacji ze środków unijnych.

² Dz. U. z 2015 r. poz. 1277.

i wydajności funkcjonujących instalacji, nie jest możliwe zrealizowanie rozporządzenia w najbliższych latach. Co więcej, w żadnym kraju, który wprowadził podobne rozwiązanie nie przyczyniło się ono do realizacji celów stojących najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami (zapobiegania, odzysku, recyklingu) lecz powodowało istotne zwiększenie ilości spalanych odpadów. Taki efekt można już obserwować w Polsce, gdzie według doniesień prasowych, władze samorządowe proponują budowę 74 spalarni odpadów, by w niewłaściwy, ale najprostszy sposób poradzić sobie z problemem nieefektywnego gospodarowania odpadami komunalnymi³.

5. W ustawie prawo zamówień publicznych:

- rozwiązania systemowe dotyczące rynku gospodarki odpadami muszą być zgodne z Dyrektywą 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, której preambuła stanowi, że „Udzielanie zamówień publicznych przez instytucje państw członkowskich lub w imieniu tych instytucji musi być zgodne z zasadami Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, a w szczególności z zasadą swobodnego przepływu towarów, swobody przedsiębiorczości oraz swobody świadczenia usług, a także z zasadami, które się z nich wywodzą, takimi jak: zasada równego traktowania, zasada niedyskryminacji, zasada wzajemnego uznawania, zasada proporcjonalności oraz zasada przejrzystości.”;

6. Dokonać korekty kryteriów, priorytetów i celów projektów dotyczących gospodarki odpadami finansowanych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) oraz Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO).

Obecnie nie uwzględniają one w stopniu adekwatnym do czekających nas obowiązków, konieczności zwiększenia poziomu selektywnej zbiórki i recyklingu odpadów. Ponad połowa środków Programu oraz większość środków RPO zostały zaplanowane do wydania na mechaniczno-biologiczne i termiczne przekształcanie odpadów, gdy wydajność tego typu infrastruktury jest już większa niż rzeczywiste potrzeby.

Przyjęte kryteria naruszają hierarchię sposobów postępowania z odpadami - faworyzują inwestycje duże, ale niekoniecznie niezbędne i nie prowadzące do osiągnięcia celów usytuowanych wyżej w hierarchii gospodarki odpadami. Kryteria całkowicie pomijają ocenę projektu w kontekście istniejącego i rozwijanego systemu gospodarki odpadami komunalnymi na obszarze działania wnioskodawcy. Ocenie poddawane są jedynie moce przerobowe, czy liczba instalacji, a nie efekt realizowanych projektów, szczególnie w zakresie osiągnięcia obligatoryjnych poziomów odzysku i recyklingu oraz zmniejszenia ilości składowanych odpadów komunalnych.

³ [Piotr Toborek „W Polsce masowo znikają odpady. Spalarnie ukryłyby problem?”, Portal Samorządowy, 10.06.2016.](#)

Uważamy, że zarówno fundusze Programu, jaki inne środki publiczne nie powinny być przeznaczone na budowę spalarni odpadów – instalacji stojących najniżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami i nie realizujących celów gospodarki o obiegu zamkniętym.

European Environmental Bureau

Fundacja Alter eko

Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”

Fundacja SAPIENS

Ogólnopolskie Stowarzyszenie
Specjalistów Ochrony Środowiska

Polska Zielona Sieć

Polski Klub Ekologiczny

Stowarzyszenie Biorecykling

Stowarzyszenie Nowa Idea

Stowarzyszenie OKOLICA

Towarzystwo na rzecz Ziemi

Zero Waste Europe